

Indledningen er redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Else Riisager

Tilsyn ved Vibeke A. Pedersen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til “Julenats-Engelen”

ved Katja Gottlieb

Indhold

- 1 Baggrund
- 2 Indhold
- 3 Receptionshistorie
- 4 Anvendt litteratur

1 Baggrund

Grundtvigs digt “Julenats-Engelen” blev trykt første gang den 28. december 1845 på forsiden af *Dansk Kirketidende*. Ugeskriftet var i sin første årgang og blev udgivet og redigeret af to yngre teologer, Theodor Fenger og C.J. Brandt, der begge langt hen ad vejen delte Grundtvigs synspunkter på kirke og folk.

2 Indhold

“Julenats-Engelen” er et juledigt om den mindste af Guds engle, der julenat bliver sendt ned til markens hyrder for at forkynde det glædelige budskab. Digtet har seks strofer og omkvædet “Til glædelig Fest om Julen!” og kan betegnes som et fortællende digt. Digtet har sit udgangspunkt i Lukasevangeliets 2,1-14 om bekendtgørelsen af Jesu fødsel, men i “Julenats-Engelen” er omdrejningspunktet dog den engel, der julenat sendes ned til Jorden for at forkynde den store glæde. Indledningsvis spørger “Gud-Faders Røst” ud i sin engleskare, hvem der vil bringe budskabet til jorden (strofe 1)? Det vil alle Guds engle, men Gud vælger den mindste til opgaven. Derfor er det “Den Lille i Straale-Drage” (strofe 4), der ved midnat daler ned til hyrdene på nattevagten for at bekendtgøre Jesusbarnets fødsel. Den bibelhistoriske begivenhed sættes fra strofe 5 i forbindelse med salmens nutid: “Og hvor der synges nu fjern og nær / Af

Hjertet med Klokke-Kimen”.

I strofe 5,3 citeres fra Martin Luthers “Vom himmel hoch da komm' ich her”, der er en julesang skrevet til børn i 1535. Sangen er tæt knyttet til den tyske tradition for krybbespil, og det var en salme, Grundtvig arbejdede med ved adskillige lejligheder. Det skete første gang i 1810, hvor den blev til salmen “Fra Himmelen høit komme vi nu her”, som Grundtvig dog ikke lod trykke (se *Sang-Værk* 1948, nr. 6). Luthers salme har blandt andet også dannet udgangspunkt for “Det kimer nu til Jule-Fest” (Malling 1963, s. 407-414).

Det barnlige, som Grundtvig peger på i strofe 6, er et tilbagevendende tema i Grundtvigs tænkning og har udpræget positive konnotationer, jf. Jesu ord: “Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det”

3 Receptionshistorie

“Julenats-Engelen” er et af de talrige digte, Grundtvig publicerede i *Dansk Kirketidende*. Heraf opnåede nogle stor udbredelse, mens andre levede et forholdsvis ubemærket liv. “Julenats-Engelen” hører til de sidste. Salmen er ikke optaget i *Den danske Salmebog* (2002).

4 Anvendt litteratur

- (1845) *Dansk Kirketidende 1845*, nr. 15 og 16, d. 28. december. København.
- *Den Danske Salmebog* (2002). København.
- Grundtvig, N.F.S. (1817) *Det kimer nu til Jule-Fest*. København.
- Luther, Martin (1539) *Vom Himmel hoch da komm' ich her*. Tyskland.
- Malling, Anders (1962) *Dansk salmehistorie*, bind 1. København.